

13.02.2018

Asia/9

§ 35

Oikaisuvaatimus omaishoidon tuen myöntämisperusteita ja hoitopalkkioita koskevaan päätökseen

HEL 2017-002861 T 00 01 01

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti hylätä oikaisuvaatimuksen.

Käsittely

Asiassa esitettiin seuraava palautusehdotus:

Palautusehdotus 1:

Jäsen Mari Rantanen: Viitaten He 85/2016 omaishoitolain muutoksen yksityiskohtaisiin perusteisiin, esitän oikaisuvaatimusta palautettavaksi uudelleen valmisteluun.

Lain perusteluissa todetaan seuraavaa:

"Esityksellä omaishoitajan oikeus vapaaseen porrastettaiisiin hoidon sitovuuden mukaan. Pykälän 1 momenttia muutettaiisiin siten, että jokaisella lain 8 §:n mukaisen omaishoitosopimuksen tehneellä hoitajalla olisi oikeus pitää vapaata vähintään kaksi vuorokautta kalenterikuukautta kohti. Omaishoitajalla olisi oikeus pitää vapaata vähintään kolme vuorokautta kalenterikuukautta kohti, jos hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Omaishoitosopimusta tehtäessä tai sitä myöhemmin tarkistettaessa arvioitaiisiin, onko omaishoitaja annetun hoidon ja huolenpidon sitovuuden perusteella oikeutettu kahden vai kolmen vuorokauden vapaaseen kalenterikuukautta kohti. Tiedot omaishoitajan oikeudesta lain mukaisiin vapaapäiviin merkitään omaishoitosopimukseen."

Tämän perusteella vapaapäiväoikeutta ei tule sitoa omaishoidontuen rahamääräiseen luokitukseen, sillä Helsingin hoitoisuusluokka 3 sisältää myös sellaisia omaishoitajia, jotka ovat yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Hoitoisuusluokan 3 vapaapäiväoikeuksiin tulee tehdä korjaus, jossa vapaapäiviä voidaan myöntää 2 tai 3 riippuen yksilöllisestä hoidon sitovuudesta.

Viitaten He 85/2016 on omaishoitajan vapaapäiväoikeus myönnettävä vuorokausina. He 85/2016 toteaa seuraavaa:

"Voimassa olevan lain 4 §:ssä säädetään omaishoitajan oikeudesta va-

paaseen siten, että omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata vähintään kolme vuorokautta sellaista kalenterikuukautta kohti, jonka aikana hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Kunta voi järjestää myös edellä mainittua enemmän vapaapäiviä sekä alle vuorokauden pituisia virkistysvapaita. Lisäksi kunta voi järjestää vapaapäiviä ja virkistysvapaita myös niille omaishoitajille, jotka eivät ole edellä kuvatulla tavalla yhtäjaksoisesti ja sitovasti sidottuja hoitoon ja siten oikeutettuja vapaaseen. Lisäksi kunnan on huolehdittava hoidettavan hoidon tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä hoitajan vapaan aikana."

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytäntöön viitaten (KHO 5.5.2009 T 1195) on omaishoitajan vapaat järjestettävä vuorokausina myös kotilomituksessa mikäli omaishoidettavan terveydentila on sellainen, jossa kodin ulkopuolinen hoito ei ole mahdollinen. Tämä ratkaisukäytäntö tulee huomioida kaupungin kotilomitusta liittyvän selvityksen ja kehittämisen osalta.

Kannattaja: jäsen Saku Etholen

Sosiaali- ja terveyslautakunnan päätös syntyi seuraavan äänestyksen tuloksena:

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Palautusehdotus 1 (jäsen Mari Rantanen): Viitaten He 85/2016 omaishoitolain muutoksen yksityiskohtaisiin perusteisiin, esitän oikaisuvaatimusta palautettavaksi uudelleen valmisteluun.

Lain perusteluissa todetaan seuraavaa:

"Esityksellä omaishoitajan oikeus vapaaseen porrastettaisiin hoidon sitovuuden mukaan. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että jokaisella lain 8 §:n mukaisen omaishoitosopimuksen tehneellä hoitajalla olisi oikeus pitää vapaata vähintään kaksi vuorokautta kalenterikuukautta kohti. Omaishoitajalla olisi oikeus pitää vapaata vähintään kolme vuorokautta kalenterikuukautta kohti, jos hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Omaishoitosopimusta tehtäessä tai sitä myöhemmin tarkistettaessa arvioitaisiin, onko omaishoitaja annetun hoidon ja huolenpidon sitovuuden perusteella oikeutettu kahden vai kolmen vuorokauden vapaaseen kalenterikuukautta kohti. Tiedot omaishoitajan oikeudesta lain mukaisiin vapaapäiviin merkitään omaishoitosopimukseen."

Tämän perusteella vapaapäiväoikeutta ei tule sitoa omaishoidontuen

rahamääräiseen luokitukseen, sillä Helsingin hoitoisuusluokka 3 sisältää myös sellaisia omaishoitajia, jotka ovat yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Hoitoisuusluokan 3 vapaapäiväoikeuksiin tulee tehdä korjaus, jossa vapaapäiviä voidaan myöntää 2 tai 3 riippuen yksilöllisestä hoidon sitovuudesta.

Viitaten He 85/2016 on omaishoitajan vapaapäiväoikeus myönnettävä vuorokausina. He 85/2016 toteaa seuraavaa:

"Voimassa olevan lain 4 §:ssä säädetään omaishoitajan oikeudesta vapaaseen siten, että omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata vähintään kolme vuorokautta sellaista kalenterikuukautta kohti, jonka aikana hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Kunta voi järjestää myös edellä mainittua enemmän vapaapäiviä sekä alle vuorokauden pituisia virkistysvapaita. Lisäksi kunta voi järjestää vapaapäiviä ja virkistysvapaita myös niille omaishoitajille, jotka eivät ole edellä kuvatulla tavalla yhtäjaksoisesti ja sitovasti sidottuja hoitoon ja siten oikeutettuja vapaaseen. Lisäksi kunnan on huolehdittava hoidettavan hoidon tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä hoitajan vapaan aikana."

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytäntöön viitaten (KHO 5.5.2009 T 1195) on omaishoitajan vapaat järjestettävä vuorokausina myös kotilomituksessa mikäli omaishoidettavan terveydentila on sellainen, jossa kodin ulkopuolinen hoito ei ole mahdollinen. Tämä ratkaisukäytäntö tulee huomioida kaupungin kotilomitusta liittyvän selvityksen ja kehittämisen osalta.

Jaa-äännet: 9

Katju Aro, Tapio Bergholm, Leo Bergman, Maritta Hyvärinen, Seija Muurinen, Daniel Sazonov, Karita Toijonen, Hannu Tuominen, Sanna Vesikansa

Ei-äännet: 3

Cecilia Ehrnrooth, Saku Etholen, Mari Rantanen

Tyhjä: 0

Poissa: 1

Tuomas Tuure

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 9 - 3 (poissa 1).

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja

13.02.2018

Asia/9

Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Karri Välimäki, johtava lakimies, puhelin: 310 43970
karri.valimaki(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Oikaisuvaatimus
- 2 Omaishoidon tuen myöntämisperusteet, hoitoisuusryhmät ja hoitopalkkiot Helsingissä

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus, oikaisuvaatimuksen johdosta annettu päätös

Otteet

Ote

Oikaisuvaatimuksen tekijä

Otteen liitteet

Kunnallisvalitus, oikaisuvaatimuksen johdosta annettu päätös

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

***** vaatii laillisuusperusteisessa oikaisuvaatimuksessaan, että sosiaali- ja terveyslautakunnan 7.11.2017 tekemä päätös § 287 kumotaan ja asia palautetaan uudelleen käsiteltäväksi siten, että jokaiselle omaishoitajalle, joka yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin on sidoksissa hoitoon ympäri vuorokauden tai jatkuvasti päivittäin, taataan 3 vapaapäivää kuukaudessa, kuten laki omaishoidon tuesta hoitajalle takaa. Lisäksi hän vaatii omaishoitajan vapaapäivien mahdollistamista kotilomituksina siten, että kotilomitus on ajallisesti saman arvoista kuin kunnan järjestämä lyhytaikaishoito.

Perusteluna oikaisuvaatimuksessa viitataan omaishoidon tuesta annetun lain 4 §:ään ja erityisesti siinä säädettyyn omaishoitajan oikeuteen pitää vapaata vähintään kolme vuorokautta kalenterikuukautta kohti, jos hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti. Sidonnaisuus katsotaan ympärivuorokautiseksi siitä huolimatta, että hoidettava viettää säännöllisesti vähäisen osan vuorokaudesta käyttäen kotinsa ulkopuolella järjestettyjä sosiaali- tai terveyspalveluja taikka saaden kuntoutusta tai opetusta. Lisäksi oikaisuvaatimuksessa todetaan lain olevan yksiselitteinen ja helposti tulkittavissa ja että vapaapäivät eivät ole sidoksissa hoitoisuusluokkaan tai rahallisen palkkion suuruuteen.

Keskeinen perustelu oikaisuvaatimuksessa on omaishoitajan vapaan määrän osalta se, että vapaapäivien lukumäärä ei ole sidoksissa hoitoisuuluokkaan tai rahallisen palkkion suuruuteen.

Omaishoidon tuesta annetun lain 5 §:n mukaan hoitopalkkion määrä perustuu hoidon sitovuuteen ja vaativuuteen. Mitä suuremman osan omaishoito vaatii hoitajan ajasta vuorokaudessa ja mitä enemmän omaishoidettavan tarpeet edellyttävät hoitoa, avustamista, huolenpitoa ja valvontaa, sitä suurempaan hoitopalkkioon hänellä on oikeus.

Omaishoitajalle järjestettävän vapaan määrä perustuu siihen, kuinka si-dottu hoitaja on hoitoon ympärivuorokautisesti tai päivittäin, eli siihen kuinka suuren osan hoitajan ajasta omaisen hoidon tarve vaatii.

Laki omaishoidon tuesta ei tunne varsinaisia hoitoisuusryhmiä, mutta se ei myöskään estä ryhmittelemästä omaishoitoasiakkaita heidän hoidon tarpeensa mukaisesti. Asiakkaiden ryhmittely, joka ei ole päätöksentekijää sitova, auttaa määrittämään konkreettisten esimerkkien avulla, minkälaisia seikkoja on otettava huomioon, kun arvioidaan esimerkiksi hoitopalkkion määrää, vaikka arviointi perustuu aina viime kädessä kunkin asiakkaan kokonaistilanteen yksilölliseen arviointiin. Hoitoisuusryhmät on siis käyttökelpoinen hoidon tarpeen arviointia helpottava väline. Lisäksi se yhdenmukaistaa päätöksentekoa omaishoidon tuen myöntämisessä, ja siten edistää asiakkaiden yhdenvertaista koh-telua.

Hoitoisuusryhmät perustuvat siihen, kuinka sitovaa omaishoidettavan hoito on, ja tämä sama peruste määrittää myös omaishoidon tuesta annetun lain 4 ja 5 §:n perusteella omaishoitajalle maksettavan hoitopalkkion määrää sekä hänelle järjestettävän vapaan määrää. Hoitoisuusryhmiin perustuva oikeus vapaaseen ei siis ole ristiriidassa omaishoidon tuesta annetun lain säännösten kanssa.

Oikaisuvaatimuksessa esitetyn kotilomitusta koskevan vaatimuksen perusteena on, että järjestettäessä omaishoitajan vapaa kotilomituksena, laissa ei sanota, että vuorokauden vapaan voisi lyhentää käsittämään kuuden tunnin ajanjakson.

Omaishoitajan vapaapäivien aikaisen hoidon järjestäminen kotilomituksena ja sen kuuden tunnin kesto vuorokaudessa verrattuna esimerkiksi lyhytaikaisena palveluasumisena järjestettyyn ympärivuorokautiseen hoitoon on asiakkaalle ja omaishoitajalle vaihtoehtoinen tapa järjestää hoito omaishoitajan vapaan aikana. Heillä on aina mahdollisuus valita esimerkiksi lyhytaikainen palveluasuminen. Omaishoidon tuesta annetun lain 4 §:n 3 momentti velvoittaa kuntaa huolehtimaan hoidettavan hoidon tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä hoitajan vapaan aikana. Hallituksen esityksessä muun muassa laiksi omaishoidon tuesta tode-

taan sen yksityiskohtaisissa 4 §:n 3 momenttia koskevissa perusteluissa, että vapaan aikainen hoito on perusteltua pyrkiä järjestämään ensisijaisesti hoidettavan toivomalla tavalla. Kunnalla ei kuitenkaan ole ehdotonta velvollisuutta toteuttaa omaishoitajan vapaan aikaista hoitoa nimenomaan hoidettavan enempää kuin hoitajankaan haluamassa muodossa (HE 131/2005).

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti 10.2.2015 (§ 40) palvelusetelistä omaishoidon tuen lakisääteisten vapaapäivien järjestämiseksi kotona tapahtuvana tuntilomitukseksi. Päätöksen mukaan tuntilomituksen palveluseteli on vaihtoehto omaishoitajan lakisääteisten vapaapäivien järjestämiseen, mikäli omaishoitoperhe ei koe tarvetta tai ei halua käyttää ympärivuorokautista hoitoa kodin ulkopuolisessa yksikössä. Lisäksi lautakunta päätti, että palvelusetelin arvo kotiin järjestettävälle tuntilomitukselle on 34 euroa/tunti. Tuntilomitusta myönnetään asiakkaalle korkeintaan 3 x 6 tuntia/kuukausi.

Kun kotilomitus järjestetään palvelusetelin avulla, kustannukset toimialalle ovat 204 euroa päivässä kuuden tunnin mukaan laskettuna. Oma toimintana järjestetyn lyhytaikaishoidon kustannukset ovat vanhuspalveluissa 129 euroa vuorokaudessa. Erotus on 75 euroa. Jos kotilomitus järjestettäisiin ympärivuorokautisesti palvelusetelin avulla, toimialan kustannukset olisivat 816 euroa vuorokaudessa (24x34). Erotus verrattuna omana toimintana järjestettyyn lyhytaikaishoittoon olisi 687 euroa vuorokaudessa. Jos nykyiset kotiin annettavan palvelun palveluseteliä käyttävät asiakkaat, noin 1700 vuorokautta vuodessa, jatkaisivat sen käyttöä, lisäkustannus olisi 1,2 miljoonaa euroa vuodessa.

Koska kunnalla on oikeus päättää siitä, miten omaishoidettavan hoito omaishoitajan vapaan aikana järjestetään ja koska asiakkaalla on oikeus valita muukin vaihtoehto hoitajan vapaan aikaiseksi hoidoksi kuin tuntilomitus, ei sen rajaaminen korkeintaan 3 x 6 tuntiin kuukaudessa loukkaa asiakkaan eikä omaishoitajan oikeutta.

Päättyessään omaishoidon tuen myöntämisperusteista ja hoitopalkkioista Helsingissä 7.11.2017 sosiaali- ja terveyslautakunta päätti samalla jatkotoimenpiteistä ja muun muassa siitä, että lautakunnalle valmistellaan päätettäväksi kotilomituksen kehittämissuhteet niin, että kotilomitus vastaa paremmin omaishoitajien tarpeisiin mm. lomituksen tuntimäärien osalta.

Edellä sanotun perusteella oikaisuvaatimus tulee hylätä.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Postiosoite
PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite
Toinen linja 4 A
Helsinki 53
www.hel.fi/sote

Puhelin
+358 9 310 5015
Faksi
+358 9 310 42504

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI1880001200052430
Alv.nro
FI02012566

13.02.2018

Asia/9

Karri Välimäki, johtava lakimies, puhelin: 310 43970
karri.valimaki(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Oikaisuvaatimus
- 2 Omaishoidon tuen myöntämisperusteet, hoitoisuusryhmät ja hoitopalkkiot Helsingissä

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus, oikaisuvaatimuksen johdosta annettu päätös

Otteet

Ote

Oikaisuvaatimuksen tekijä

Otteen liitteet

Kunnallisvalitus, oikaisuvaatimuksen johdosta annettu päätös

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 30.01.2018 § 21

HEL 2017-002861 T 00 01 01

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

30.01.2018 Pöydälle

Jäsen Hannu Tuominen pyysi asian pöydälle.

07.11.2017 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

24.10.2017 Pöydälle

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Karri Välimäki, johtava lakimies, puhelin: 310 43970
karri.valimaki(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 14.03.2017 § 89

HEL 2017-002861 T 00 01 01

Postiosoite

PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite

Toinen linja 4 A
Helsinki 53
www.hel.fi/sote

Puhelin

+358 9 310 5015

Faksi

+358 9 310 42504

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI1880001200052430

Alv.nro

FI02012566

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti merkitä tiedoksi saadun selvityksen.

Lisäksi lautakunta päätti esittelijän ehdotuksesta poiketen kehottaa virastoa tekemään riittävän määrän omaishoidon tuen palvelutarpeen kartoituksia käyttäen hyödyksi uudistettuja palvelutarpeen kriteerejä. Tällainen kartoitus tulee tehdä mahdollisimman nopeasti, jotta lautakunta voi sen pohjalta arvioida, miten uudistetut kriteerit vaikuttaisivat etenkin alle 18-vuotiaiden omaishoitosopimusten ehtoihin ja omaishoidon tuen rahoitukseen ottaen huomioon myös yli 18-vuotiaat. Kartoitus tuodaan lautakuntaan, minkä pohjalta päätetään, miten omaishoidon sopimusten uudistamista jatketaan.

Samalla lautakunta kehotti, ettei virasto tekisi uusia päätöksiä nykyisille alle 18-vuotiaille asiakkaille, vaan odottaisi kunnes lautakunta on käsitellyt kartoituksen tulokset ja tehnyt johtopäätökset.

Käsittely

14.03.2017 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Asiassa tehtiin seuraava vastaehdotus:

Vastaehdotus 1:

Puheenjohtaja Maija Anttila: "Lisäksi lautakunta päättää kehottaa virastoa tekemään riittävän määrän omaishoidon tuen palvelutarpeen kartoituksia käyttäen hyödyksi uudistettuja palvelutarpeen kriteerejä. Tällainen kartoitus tulee tehdä mahdollisimman nopeasti, jotta lautakunta voi sen pohjalta arvioida, miten uudistetut kriteerit vaikuttaisivat etenkin alle 18-vuotiaiden omaishoitosopimusten ehtoihin ja omaishoidon tuen rahoitukseen ottaen huomioon myös yli 18-vuotiaat. Kartoitus tuodaan lautakuntaan, minkä pohjalta päätetään, miten omaishoidon sopimusten uudistamista jatketaan.

Samalla lautakunta kehottaa, ettei virasto tekisi uusia päätöksiä nykyisille alle 18-vuotiaille asiakkaille, vaan odottaisi kunnes lautakunta on käsitellyt kartoituksen tulokset ja tehnyt johtopäätökset."

Kannattaja: Jäsen Sami Heistaro

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi puheenjohtaja Maija Anttilan vastaehdotuksen yksimielisesti ilman äänestystä.

Esittelijä

va. virastopäällikkö
Juha Jolkkonen

13.02.2018

Asia/9

Lisätiedot

Juha Jolkkonen, va. virastopäällikkö, puhelin: 310 42215
juha.jolkkonen(a)hel.fi